

MINTAVÉTELI FOLYAMATOKKAL KAPCSOLATOS KÖVETELMÉNYEK (Központi Laboratórium – Mikrobiológiai Profil)

1.1. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

A mikrobiológiai vizsgálatok klinikai relevanciáját alapvetően a laboratóriumba küldött minta minősége határozza meg. Ezért a vizsgálatot kérő klinikusnak és szakdolgozónak tisztában kell lennie a minták vételére, tárolására, szállítására vonatkozó speciális kívánalmakkal. A szabályok figyelembe vétele nélkül vett és szállított minták vizsgálati eredménye félrevezető lehet. Előfordulhat, hogy a kórokozó kimutatása sikertelen lesz.

1.1.1. Biztonsági szabályok

Szem előtt kell tartani a fertőző anyaggal kapcsolatos biztonsági szempontokat. Ügyelni kell arra, hogy a mintavevő személy mintavétel közben ne fertőződjön. Minden mintát fertőző anyagként kell kezelni. A vér útján fertőzést okozó patogént (pl. HIV, hepatitis B vírus) feltételezetten vagy bizonyítottan tartalmazó minták esetében a gyanút vagy az esetleges pozitivitást jól látható módon jelölni kell. Ügyelni kell arra, hogy a mintával ne szennyeződjön a tároló edényzet külseje és a kísérőirat, mert ez a laboratóriumi személyzet fertőződését okozhatja. A mintákat tartalmazó edényzetet és a kísérőiratokat külön csomagoljuk. Ha küldőnc szállítja a vizsgálati anyagot, biztosítani kell zárható, fertőtleníthető táskát, a minták elhelyezésére szolgáló - ugyancsak jól fertőtleníthető - különféle állványokkal. Nem szabad a tartályba túl sok mintát tenni, mert ez az edény kinyitásakor a laboratóriumi személyzet fertőződését okozhatja.

1.1.2. A mintavétel általános szabályai bakteriológiai és mikológiai vizsgálatoknál

- A minta reprezentálja az infekciót.
- A mintavétel lehetőleg az antibiotikum terápia megkezdése előtt - kontroll vizsgálat esetén annak elhagyása után néhány nappal - történjen. Egyes esetekben az etiológiai diagnózis tisztázása érdekében az antibiotikum terápia 1-2 napos felfüggesztése is megfontolandó. Az antibiotikum terápia alatt jóval kisebb a kórokozó kitenyészésének esélye, még akkor is, ha az, az adott szerre rezisztens.
- A bőrön vagy nyálkahártyán keresztül vett minták esetén mintavétel előtt a felület fertőtlenítése szükséges. Ezekben az esetekben vegyük figyelembe az adott bőrfertőtlenítő szer behatási idejét. Ügyeljünk arra, hogy a minta ne kerüljön kontaktusba a helyileg alkalmazott antibakteriális szerrel.
- A mintát steril mintavételi eszközökkel kell venni, és aseptikus technikát kell alkalmazni annak érdekében, hogy a beteg az invazív mintavételi eljárások során ne fertőződjék, és a minta ne szennyeződjék.
- A vizsgálatokhoz megfelelő mennyiségű mintára van szükség. Ha túl kevés a minta, hamisan negatív lehet az eredmény. Különösen fontos, hogy nagyobb legyen a minta mennyisége, ha abból mikológiai és/vagy mikobakteriológiai, virológiai vizsgálat is történik.
- Az invazív mintavételi eljárások alkalmazása előtt mindig mérlegelni kell a várható eredményt és a kockázatot.
- Az eredmények relevanciája érdekében a lehető legkisebbre kell csökkenteni a normál vagy a kolonizáló baktérium flórával való szennyeződés esélyét.

- Azokban az esetekben, amikor anaerob baktériumok jelenlétével is számolni kell, lehetőleg túaspirációval vagy a sebészi feltárás során nyerjük mintát. Anaerob vizsgálatra vett anyagot leghelyesebb azonnal anaerob transzport közegbe helyezni. Nagyobb mennyiségű aspirátum natívan is beküldhető, ha a minta azonnal a laboratóriumba kerül.
- A tamponnal vett mintát - ha nem kerül a helyszínen, vagy nagyon rövid időn belül feldolgozásra - transzport közegbe kell süllyeszteni. Ügyelni kell arra, hogy bizonyos kórokozók kimutatásához speciális mintavevők és transzport közegek szükségesek (pl. chlamydiák, mycoplasmák, vírusok - OEK laboratórium).
- Bizonyos vizsgálati anyagok esetében a helyszínen - a mintavétellel egyidejűleg - egy vagy több kenetet is kell készíteni, s a mintával együtt a vizsgáló laboratóriumba küldeni (pl. conjunctiva, hüvelyváladék, genitális laesio).
- Jól láthatóan, a kísérőlapon vagy on-line vizsgálatkérés esetén a medikai rendszerben szereplő adatokkal megegyezően jelöljük a mintát. A tartályon tüntessük fel a beteg nevét, a vizsgálati anyag fajtáját, a mintavétel időpontját. A laboratóriumba küldés előtt gondosan egyeztessük a tartályon és a kísérőíron szereplő adatokat (a **DPC**-ben használatos papíralapú formanyomtatvány: [BA-INT-V01](#), vagy a medikai rendszerből kinyomtatott vizsgálatkérő lap).
- A kísérőirat legyen informatív. A pontos kitöltés előfeltétele a mikrobiológiai diagnózis korrekt megállapításának, ezért mind a beküldő, mind a laboratórium számára nélkülözhetetlen. A kezelő orvos tüntesse fel a kísérőíron, hogy milyen vizsgálatot kér. Bár a mikológiai és a mikobakteriológiai vizsgálatokra szánt minták vétele nem különbözik az eddigiekben leírtaktól, az ilyen irányú vizsgálatok iránti kérést külön fel kell tüntetni a kísérőíron. Jelezze a mintavétel idejét, pontos helyét (pl. a sebváladék felszíni vagy mélyről származó, milyen testtájékról nyerték). Lényeges, hogy a beküldő orvos közölje az infektológiai diagnózist, ennek hiányában azt, hogy milyen infekció gyanúja merült fel, vagy az infekcióra utaló klinikai jeleket és tüneteket, az infektológiai szempontból fontos alapbetegsége(ke)t, a beteg immunállapotát és az esetlegesen alkalmazott antibiotikumokat.
- Természetesen szerepeljen a kísérőíron, a fentiekén túl: a beteg neve, születési dátuma, anyja neve, TAJ száma, lakcíme (ez különösen fontos járványügyi célból végzett vizsgálat esetén), törzsszáma vagy naplószáma, a beküldő intézmény, osztály neve, NEAK kódja, címe, telefonszáma, az orvos neve, pecsét száma és az aktuális rendelkezéseknek megfelelő egyéb adatok. A formanyomtatványt a vizsgálatot kérő orvosnak aláírásával és pecsétjével kell ellátnia!
- Vétel után a minta a lehető legrövidebb időn belül kerüljön a mikrobiológiai laboratóriumba, hogy az érzékeny baktériumok túléljenek, és hogy ne nője túl egyik baktérium a másikat. Egyes mintákat legfeljebb 24 óráig hűtve tárolhatunk, pl. a vizeleteket. Az anaerob körülményeket biztosító és egyéb transzport közegbe vett minták 48 óráig szobahőmérsékleten, a konzerválószeret tartalmazó csövekbe vett vizeletek hűtés nélkül 24 óráig tárolhatók. Ha az azonnali szállításra nincs mód, tartsuk be az egyes mintákra vonatkozó tárolási hőmérsékletet ([MU-OIG-03 M06](#)). Általában azokat a mintákat tároljuk hűtve (2-8°C), amelyek a normál vagy a kolonizáló flóra baktériumait tartalmazhatják (vizelet, húgyúti katéter, széklet, alsó légúti váladékok, érkatéterek, kórbonctani anyagok). A többi mintát általában szobahőmérsékleten tároljuk, akár natív állapotban, akár transzport közegben.
- Általános irányelv, hogy a vizsgálati anyag biztonságos, jól zárható tartályba kerüljön, ne sérüljön, ne kontaminálódjon és ne folyjon el szállítás közben. A tartály jól látható, megfelelően rögzített felirattal legyen ellátva.

1.2. A MINTÁK VÉTELE, TÁROLÁSA ÉS TOVÁBBÍTÁSA

Az egyes mintatípusok vételének módját, eszközét, a minta kívánatos mennyiségét, szállításának és tárolásának körülményeit a [MU-OIG-03 M06](#) mellékletben található táblázatok tartalmazzák. A tevékenység során be kell tartani a higiénés előírásokat az [SZ-72 Infekciókontroll Kézikönyv](#)ben és mellékleteiben foglaltak szerint.

1.3. A MIKROBIOLÓGIAI LABORATÓRIUM ÁLTAL VÉGZETT VIZSGÁLATOK

A **Központi Laboratórium** Mikrobiológiai Profilja a [LABI-EMSZ](#)-ben felsorolt vizsgálatokat végzi. Az ott fel nem sorolt vizsgálatokat külső intézményektől kell kérni, az **Intézeti Bizonylati Albumban** ([BA-INT](#)) található vizsgálatkérő lapokon.

1.4. MINTAVÉTELI ESZKÖZÖK

Az egyes vizsgálatokhoz szükséges mintavételi eszközöket az [MU-OIG-03 M06](#) mellékletben található táblázatok írják elő. A mintavételi eszközöket a vizsgálatot kérő osztályok rendelik meg a **DPC** Gazdálkodási Osztályától. Javasolt a mikrobiológiai vizsgálatok céljára forgalmazott, kereskedelmi mintavételi eszközök használata. A hemokultúra palackokat a Gyógyszertáron keresztül kell rendelni..

A BAKTERIOLÓGIAI ÉS MIKOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	A mintavétel		Megjegyzés	Idő és hőmérséklet	
	módja	eszköze, a minta mennyisége		szállítás	tárolás
Vér Tenyésztésre	<ol style="list-style-type: none"> A hemokultúra palack gumidugójának fertőtlenítése (felületfertőtlenítővel). A vénapunkció helyének fertőtlenítése alkoholos tisztítás után jódtartalmú szerrel. Várjuk meg a fertőtlenítőszer behatási idejét (kb. 1 perc)! Vegyünk vért egyszerűhasználatos fecskendővel vagy vérvételi szerelékkel. Ha egyéb vizsgálatra is veszünk vért, az első részletet juttassuk a HK palackba. 	<p>Hemokultúra palack.</p> <p>Felnőttek: 10-20 ml vér 2 palackba elosztva</p> <p>Gyermekek: kortól, testsúlytól függően: 0,5-20 ml vér.</p> <p>Kis mennyiség esetén gyermekpalack használata ajánlott.</p>	<p>Akut sepsis: 2-3 palackpár különböző vénákból - a terápia megkezdése előtt - 20 percen belül.</p> <p>Ismert lokalizációjú fertőzés: 2 palackpár a lázmenetet megelőzően, a hidegrázás kezdetén.</p> <p>Endocarditis: 3 palackpár különböző vénákból 24 órán belül.</p> <p>SZ-72 Infekciókontroll Kézikönyvben foglalt előírásokat be kell tartani!</p>	≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
Vér, savó szerológiai vizsgálatra	Vegyünk vért aseptikusan egyszerűhasználatos fecskendővel vagy vérvételi szerelékkel (SZ-72 Infekciókontroll Kézikönyv).	Alvadásgátlót nem tartalmazó steril csőbe 5-10 ml,	A vérlependytől elválasztott savó beküldése célszerűbb.	≤ 48 óra, 2-8°C	Teljes vér: 24 óra szobahőmérsékleten, Savó:-2-8°C
Liquor cerebrospinalis	Fertőtlenítsük a lumbálpunkció helyét jódtartalmú szerrel. A bőrről származó esetleges kontamináció elkerülésére az ürülő liquor második porcióját juttassuk steril edényzetbe. Bakteriológiai vizsgálatra a másodikporció a legalkalmasabb.	Steril, csavaros kupakú vagy speciális gumisapkájú cső. Baktérium antigén kimutató és tenyésztés: ≥ 1,5 ml Gomba antigénkimutató és tenyésztés: ≥ 1,5 ml, <i>Mycobacterium</i> tenyésztés és PCR: ≥ 3 ml		Szobahőmérsékleten, minél rövidebb idő, lehetőleg 1 órán belül, hűtőbe tenni tilos (<i>N.meningitidis!</i>)	

A BAKTERIOLÓGIAI ÉS MIKOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	A mintavétel		Megjegyzés	Idő és hőmérséklet	
	módja	eszköze, a minta mennyisége		szállítás	tárolás
Egyéb steril testfolyadékok (pleurális, pericardiális, synoviális, ascites)	<ol style="list-style-type: none"> Fertőtlenítsük a bőrt a punkció helyén jódtartalmú szerrel. Nyerjünk folyadékot percutan tűaspirációval vagy sebészi beavatkozással. Minél több folyadékot juttassunk a steril edényzetbe. A mintát juttathatjuk hemokultúra palackba a vérre vonatkozó mennyiségi szabályoknak megfelelően. Ne a folyadékba mártott tampont küldjük tenyésztésre! 	Steril, csavaros kupakú vagy speciális gumisapkájú cső vagy anaerob transzport közeg, ≥ 1 ml		≤ 15 perc, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
Vizelet közepsugár	<ol style="list-style-type: none"> Mossuk le a húgycsőnyílás környékét bő, szappanos vízzel. Nők a szeméremajkakat széttárva, férfiak a fitymát hátrahúzva tartva kezdék meg a vizelet ürítését. Az első porciót hagyják kiürülni, a középső porciót fogják fel steril edénybe. A vizelet utolsó részletét hagyni kell kiürülni. 	Széles szájú, jól záródó, steril edény, 5-10 ml, <i>Mycobacterium</i> tenyésztésre min. 40 ml, 3 egymást követő napon (gyűjtött vizelet nem alkalmas)	A reggeli első vizelet a legalkalmasabb.	Natív: ≤ 2 óra, 2-8 °C Transzport: ≤ 24 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C

A BAKTERIOLÓGIAI ÉS MIKOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	A mintavétel		Megjegyzés	Idő és hőmérséklet	
	módja	eszköze, a minta mennyisége		szállítás	tárolás
katéter	<ol style="list-style-type: none"> Helytelen gyakorlat a mintát a vizeletgyűjtő zsákból venni! Ha katéter cserére van szükség, a mintát az újonnan behelyezett katéterből kell venni. Fertőtlenítsük 70 %-os alkohollal a katétert a levezetőcső csatlakozója felett. Steril fecskendővel aseptikusan gyűjtsünk 5-10 ml vizeletet és juttassuk steril edénybe. 	Jól záródó steril cső, 5-10 ml	Az állandó húgyúti katéter vége tenyésztésre nem alkalmas minta!	Natív: ≤ 2 óra, 2-8 °C Transzport: ≤ 24 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C
suprapubicus punkció	<ol style="list-style-type: none"> A bőrfelszín fertőtlenítsük a punkció helyén. A punkcióval nyert 5-10 ml vizeletet juttassuk steril edénybe. 		A suprapubicus punkcióval vett vizelet alkalmas anaerob tenyésztésre is.		

A BAKTERIOLÓGIAI ÉS MIKOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	A mintavétel		Megjegyzés	Idő és hőmérséklet	
	módja	eszköze, a minta mennyisége		szállítás	tárolás
Szövetminták	Steril eszközökkel kimetszett szövetdarab, vagy steril fecskendővel nyert aspirátum.	Steril edényzet, amelyben a mintát éppen elfedő mennyiségű, steril fiziológiás konyhasóval védjük a mintát a kiszáradástól, vagy anaerob transzport közeg.		15 perc, szobahőmérsékleten	Anaerob transzport közeg: ≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
Sebváladék, tályog nyitott felszínű sebek	<ol style="list-style-type: none"> Távolítsuk el az elhalt szövetrészeket. Mossuk le a sebfelszínt jódtartalmú fertőtlenítőszer és steril fiziológiás sóoldat 1:1 arányú keverékével. Aspirációval, kimetszéssel vagy tamponnal nyerjük mintát az elváltozás széli területeinek legmélyebb részéről. 	Aerob transzport közeg, mélyről származó minta anaerob transzport közeg	Anaerob tenyésztésre csak a mély szövetekből vett minta alkalmas. Nagy kiterjedésű sebeket (pl. égési sérülések) több helyen mintázzunk meg.	≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
zárt felszínű elváltozás	<ol style="list-style-type: none"> Fertőtlenítsük a bőrfelületet. Túaspirációval, vagy sebészi feltárás során nyerjük mintát. A tályogfalból is vegyünk mintát. 	Anaerob transzport közeg	Intraabdominális infekciókban a multiplex tályogokból, folyadékgyülemekből külön-külön vegyünk mintát.		
Drain nyitott	Tenyésztésre alkalmatlan minta.				
zárt	A levezetőcső fertőtlenítése után túaspirációval nyerjük mintát.	Anaerob transzport közeg		≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
Szájgarat	A nyelvet lenyomva dörzsöljük a tampont a pharynx és/vagy a tonsillák gyulladt területeihez	Vattapálca, aerob transzport közeg		≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
Orrgarat	Vezessük a speciális, hajlékony tampont az orron át a hátsó nasopharynxig és többször megforgatva gyűjtünk váladékot.	Kalcium-alginát tampon, transzport közeg		≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
Orr	A steril fiziológiás sóoldattal megnedvesített tampont vezessük kb. 2 cm mélyen az orrüregbe és a nyálkahártyának nyomva forgassuk meg.	Vattapálca, aerob transzport közeg		≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten

A BAKTERIOLÓGIAI ÉS MIKOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	A mintavétel		Megjegyzés	Idő és hőmérséklet	
	módja	eszköze, a minta mennyisége		szállítás	tárolás
Fül belső	A hallójárat megtisztítása után a tympanocentesis során nyerjük aspirátumot.	Anaerob transzport közeg	A tapasztalatok szerint igen jó a Vacutainer vérvételi csővel nyert minta.	≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
külső	Steril fiziológiás sóoldattal megnedvesített tampon alaposan forgassunk meg a hallójáratban.	Vattapálca, aerob transzport közeg		≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C
Melléküregek	Aspirációval vagy műtét során nyerjük váladékot.	Anaerob transzport közeg	Sinusitisben az orrüregből ürülő purulens váladék is alkalmas minta lehet.	≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
Köpet	<ol style="list-style-type: none"> A mintavétel az orvos vagy az ápoló felügyelete mellett történjék. A beteg öblögessen tiszta vízzel. Oktassuk ki, hogy mélyről köhögve ürítse a köpetet steril edénybe. Ha a köpet nem purulens, ismételjük meg a mintavételt. <i>Mycobacterium</i> tenyésztésre legalább 3, de nem több, mint 6 alkalommal nyert minta. 	Széles szájú, jól záródó, steril edény, 5-10 ml	A reggeli első köpet a legalkalmasabb.	≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8°C
Bronchoszkópos minták broncho-alveoláris lavage	A mosófolyadék első részletét öntsük el, a többi (kb.5-10 ml) helyezzük steril edénybe.	Steril, jól záródó edényzet.		≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C
védett bronchus kefe	A katéter külsejét fertőtlenítsük 70 %-os alkohollal és a kitolt kefét vágjuk 1 ml steril fiziológiás sóoldatba.				

A BAKTERIOLÓGIAI ÉS MIKOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	A mintavétel		Megjegyzés	Idő és hőmérséklet	
	módja	eszköze, a minta mennyisége		szállítás	tárolás
Szem conjunctiva	<ol style="list-style-type: none"> Gördítsünk végig steril fiziológiás sóoldattal megnedvesített tampon mindkét szem conjunctíváján. A tamponokat azonnal oltsuk táptalajra vagy helyezzük transzport közegbe. Mindkét tamponnal készítsünk kenetet. 			≤ 15 perc, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
cornea kaparék	<ol style="list-style-type: none"> Az előbbieket szerint mintázzuk meg a conjunctívát. Cseppentsünk érzéstelenítőszer a szembe. Steril spatulával mintázzuk meg az elváltozást és oltsuk azonnal táptalajokra. A maradék mintából készítsünk 2 kenetet 				
Női genitális traktus hüvely	A hátsó hüvelyboltozatban felgyülemlett váladékból vegyünk mintát tamponnal és egy másik tamponnal készítsünk 2 kenetet.	Vattapálca, aerob transzport közeg	STD gyanúja esetén szenes Stuart transzport készlet	≤2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, szobahőmérsékleten
cervix	A cervicális nyák tamponos letörlése után egy újabb tamponnal vegyünk mintát és készítsünk 2 kenetet.				
endometrium	Steril fecskendővel aspiráljunk váladékot.				
kismencedei szervek	Punkcióval vagy műtét során vegyünk mintát.	Anaerob transzport közeg			

A BAKTERIOLÓGIAI ÉS MIKOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	A mintavétel		Megjegyzés	Idő és hőmérséklet	
	módja	eszköze, a minta mennyisége		szállítás	tárolás
Férfi genitális traktus laesio	<ol style="list-style-type: none"> Tisztítsuk meg a laesiot steril fiziológiás sóoldattal, majd távolítsuk el a felszínét steril eszközzel. Hagyjuk az exsudatumot felgyülemelni. Az elváltozás alapjához nyomva a steril tamponnal határozott mozdulattal mintázzuk meg a váladékot. 	Aerob transzport közeg	STD gyanúja esetén szenes Stuart transzport készlet	≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C
urethra	Steril, vékony tamponnal vezessünk óvatosan 2-4 cm mélyen az urethrába és óvatosan forgassuk meg. Egyidejűleg készítsünk 2 kenetet.	Steril cső			
prostate	Prostate masszázs utáni váladék vagy ejaculatum				
Széklet	Juttassuk a székletet lehetőleg közvetlenül tiszta, száraz edényzetbe.	Jól záródó, széles szájú, tiszta tartály.		≤ 1 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C
Perianális törlés	Óvatosan vezessünk egy vattapálcát kb. 1 cm mélyen a végbélbe és megforgatva mintázzuk meg az anális kriptákat és a végbéltájékot	Vattapálca.		≤ 2 óra, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C
IV katéter	<ol style="list-style-type: none"> Tisztítsuk meg a bőrt a katéter bevezetésének környékén alkohollal. Aszeptikusan távolítsuk el a katétert és a disztális végéből 5 cm-nyi darabot vágjunk steril csőbe. 	Steril cső.		≤ 15 perc, szobahőmérsékleten	≤ 24 óra, 2-8 °C
Gyomormosó folyadék Mycobacterium tenyésztésre		Steril csőben, 5-10 ml		<4 órán belül	>4 óra esetén szódabikarbóna (50 mg/10ml) hozzáadása szükséges

A PARAZITOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	M i n t a v é t e l				Szállítási idő és hőmérséklet	Megjegyzés
	módja	eszköze	tartósítása (fixálása)	Minták minimális mennyisége		
Vér Direkt kenet	<p>1. Vegyünk fel kesztyűt. 2. 70%-os alkohollal átitatott gézzel fertőtlenítsük a középső ujjbegyet (vattát NE használjunk) 3. Várjuk meg, hogy az alkohol elpárologjon. 4. Szűrjük meg a középső ujjbegyet steril tűvel.</p>		<p><u>Vastagcsepp készítése (2 darab)</u> 1. Az ujjbegyből a vért zsírtalanított tárgylemezre cseppentsük. 2. Egy másik tárgylemez sarkát körkörösön mozgatva defibrináljuk, majd " póklábakat" húzva a tárgylemezhez rögzítjük.</p> <p><u>Kihúzott kenet készítése (legalább 2 db kenet):</u> 1. Tegyük egy csepp ujjbegyvért a tárgylemez végére. 2. Egy másik, 45°-os szögben tartott tárgylemezzel a cseppet a tárgylemez másik vége irányába húzzuk, hogy buborékmentes, homogén kenetet nyerjünk.</p> <p>Vénás vérminta is alkalmas a kenetek készítéséhez.</p> <p>A keneteket és a vastagcseppeket címkével jelöljük meg. Szobahőmérsékleten szárítsuk meg a készítményeket.</p>			<p>A malária esetében a szállítási időnek és a hőmérsékletnek nincs jelentősége. A többi betegség esetében a szállítási idő ≤ 2 óránál és szoba-hőmérsékleten történik.</p> <p>A mintavétel nyérésének optimális időpontja: <i>Babesia</i> spp.: nincs jelentősége <i>Brugia malaya</i>: éjfélkor <i>Leishmania</i> spp.: nincs jelentősége <i>Loa loa</i>: délben <i>Mansonella ozzardi</i>: nappal vagy éjszaka <i>Mansonella perstans</i>: az éjszakai mintavétel jobb, mint a nappali <i>Plasmodium</i> spp.: akármikor a hidegrázások között, de jobb lázas időszakban <i>Trypanosoma cruzi</i>: akut periódusban <i>Trypanosoma gambiense</i>: akut periódusban <i>Trypanosoma rhodensiense</i>: akut periódusban <i>Wuchereria bancrofti</i>: éjfélkor (Szükség lehet még további kenetek készítésére 6, 12 vagy 24 órával később).</p>
Vér: véna punkció	Malária kimutatására gyorsteszthez és PCR-hez 1 cső EDTA-s vér szükséges	Vakuténer	EDTA		≤ 1 nap szoba-hőmérsékleten	A kezelés kontrolljára NEM alkalmas, mert a parazita sikeres eradikációja után hetekig pozitív eredményt adhat

A PARAZITOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	M i n t a v é t e l					Szállítási idő és hőmérséklet	Megjegyzés
	módja	eszköze	tartósítása (fixálása)	Minták minimális mennyisége	napi mintavételek száma		
Vér: véna punkció	Mikrofiláriák kimutatása: EDTA-s vérből..	EDTA-s cső vér			3-szor: reggel 6-8 óra tájában, délután 14-16 óra között, este 22 és 24 óra között	≤15 perc szoba-hőmérsékleten	
Sternum, lép, punktátum	A steril punkcióval nyert mintát zsirtalanított tárgylemezre helyezzük. Egy másik tárgylemezzel fedjük és a tárgylemezeket enyhén összenyomva, ellenkező irányba mozgatva 2 kenetet készítünk.	tárgylemez	szobahőn szárítva	1x		szobahőn, 12 órán belül	Visceralis leishmaniosis (Kala-azar) gyanú
Liquor	Liquor nyérése lumbálpunkció útján	Steril cső	Fixálás nem szükséges	≥1 ml	A mintavételek száma nincs korlátozva	≤15 perc szoba-hőmérsékleten	Paraziták: <i>Acanthamoeba</i> ssp., <i>Naegleria fowleri</i> , <i>Toxoplasma gondii</i> ..
Duodenum nedv	Az aspirátumot steril csőbe tesszük és rögtön (≤15 perc) átküldjük a laboratóriumba, ahol a minta vizsgálatának 1 órán belül meg kell történnie.	Steril centrifuga cső	Fixálás nem szükséges	≥2 ml	A mintavételek száma nincs korlátozva	≤15 perc szoba-hőmérsékleten	Paraziták: <i>Clonorchis sinensis</i> (peték), <i>Cryptosporidium parvum</i> (oocysták), <i>Giardia lamblia</i> (trophozoiták), <i>Isoospora belli</i> (oocysták), <i>Strongyloides</i> ssp. (lárvák)

A PARAZITOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	Mintavétel					Szállítási idő és hőmérséklet	Megjegyzés
	módja	eszköze	tartósítása (fixálása)	Minták minimális mennyisége	napi mintavételek száma		
Strongyloides stercoralis lárva kimutatás székletből	Frissen ürített székletből lárvaátdoroltatás	Steril széles szájú	Nincs	Zöld diónyi mennyiségű	1/nap, 3 egymást követő napon		
Széklet * Nem tartósított	A terápia megkezdése előtt vizsgáljuk a székletet. Frissen ürített székletből mintázzunk, amelyet ne szennyezzen vizelet, talaj, fertőtlenítőszer. A széklet nyákos, gennyes, véres részeiből történjen a mintavétel.	Steril széles szájú edény	Nincs	5 g.	1/nap, 3 egymást követő napon	Folyékony: ≤ 30 perc, min. szobahőmérsékleten Semisolid: ≤ 1 óra szobahőmérsékleten Kemény: ≤ 24 óra 2-8°C <i>Entamoeba histolytica</i> irányába történő vizsgálatra meleg székletre van szükség	Paraziták és ürítési ciklusai: <i>Ascaris lumbricoides</i> : állandó <i>Dientamoeba fragilis</i> : irreguláris <i>Diphyllobotrium latum</i> : irreguláris <i>Entamoeba histolytica</i> : 7-10 naponta <i>Giardia lamblia</i> : 3-4 naponta <i>Ancylostoma duodenale</i> és <i>Necator americanus</i> : állandó <i>Trichuris trichiura</i> : állandó <i>Schistosoma</i> ssp.: irreguláris

A PARAZITOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	M i n t a v é t e l					Szállítási idő és hőmérséklet	Megjegyzés
	módja	eszköze	tartósítása (fixálása)	Minták minimális mennyisége	napi mintavételek száma		
Perianális vizsgálati minta*	Celofántörölő módszer: A mintavétel a megnedvesített puha celofánsapkás véggel történik (a celofán eltávolítása tilos) a perianális redők és az anus nyílás sugárirányú törlésével. A celofánsapkával ellátott pálcát visszahelyezzük a csőbe. Ragasztócsík módszer: A mintavétel itt is a perianális tájról történik a cellux csíkkal. A mintavételhez gumikesztyűt használjunk! A cellux csíkot nyomkodjuk az analis tájékra a peték felszedése céljából. A mintavétel után a cellux csíkot a tárgylemezre ragasztjuk, és papírba csomagolva küldjük a laboratóriumba. Legalább 3 egymás után követő napon levett negatív minta után jelenthető ki a negatív eredmény.	Celofánsapkás vagy ragasztócsíkos készlet	Nincs	Nincs	1/nap, 3 egymást követő napon	≤ 24 óra szobahőmérsékleten	Paraziták: <i>Enterobius vermicularis</i> . A legjobb a mintát reggel, ébredés után levenni.

A PARAZITOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	M i n t a v é t e l					Szállítási idő és hőmérséklet	Megjegyzés
	módja	eszköze	tartósítása (fixálása)	Minták minimális mennyisége	napi mintavételek száma		
Bőr	<p>1. Tú segítségével felemeljük a bőrt és szikével elvágjuk a bőrt a tű alatt.</p> <p>2. Akármelyik testrész alkalmas a mintavételhez, de általában a hát középső részéből, közvetlenül a középső vonal melletti felületről vesszük a mintát.</p> <p>3. A bőrmintát fiziológiás sóoldatot tartalmazó csőbe helyezük be.</p>	Steril cső	Steril fiziológiás sóoldat	Nincs	Nincs korlátozva	≤ 15 perc szobahőmérsékleten	Paraziták: <i>Onchocerca volvulus</i>
Fekély	<p>1. Kaparékot vagy biopsziás mintát veszünk a fekély széléről. Ajánlott a punch (lyukasztásos) biopszia.</p> <p>2. A kiszáradás elkerülése céljából a mintát fiziológiás sóoldatot tartalmazó csőbe helyezük be.</p>	Steril cső	Steril fiziológiás sóoldat	Nincs	1/nap/hely	≤15perc szobahőmérsékleten	Paraziták: <i>Leishmania</i> spp., cutan vagy mucocutan leishmaniasis
Vizelet Schistosoma	<p>A peték max. ürülése dél és du. 3 óra között történik.</p> <p>1. Vegyünk déli vizelet mintát egy steril edénybe.</p> <p>2. Haematuria esetében a peték az utolsó, nyákot és vért tartalmazó porcióban található.</p>						

A PARAZITOLÓGIAI VIZSGÁLATRA SZÁNT MINTÁK VÉTELE

Vizsgálati anyag	M i n t a v é t e l					Szállítási idő és hőmérséklet	Megjegyzés
	módja	eszköze	tartósítása (fixálása)	Minták minimális mennyisége	napi mintavételek száma		
Aspirátum	Műtét vagy punkció során steril fecskendővel nyerjük aspirátumot a tályogból.					1 órán belül, szobahőmérsékleten	Echinococcosis vagy extraintestinalis amoebosis gyanúja esetén.
Köpet	Mélyről származó, felkőhögéssel nyert minta	Széles szájú, fedéllel ellátott, steril edény		5-10 ml		1 órán belül, szobahőmérsékleten	<i>Paragonimus westermani</i> (Tüdőmétely) fertőzés gyanúja, amoeba vagy <i>Echinococcus</i> etiológiára gyanús tüdőtályog/ciszta rupturája.
Férgek, féregrészek és más férgeknek vélt „termékek”	1. Öblítsük ki a férgeket, féregrészeket, galandféreg izeit, vagy a "termékeket" és tegyük fiziológiás sóoldatba. 2. Szállítsuk a laboratóriumba.	Tiszta edény	Fiziológiás sóoldat vagy legalább csapvíz.	Az egész rendelkezésünkre álló féreg, féregrész vagy "termék"	Nincs korlátozva	Kevesebb, mint 24 óra szobahőmérsékleten	Paraziták: <i>Ascaris lumbricoides</i> , <i>Enterobius vermicularis</i> , <i>Taenia</i> ízek A vizsgálandó férgeket nem szabad WC papírba csomagolni, mert könnyen kiszáradnak. 1 napon túli beküldés esetén 70%-os alkoholba helyezzük.

* Potenciális fertőző agensek: *Cryptosporidium* oocysták, *Enterobius* peték, enterális kórokozók (*Campylobacter* spp., *Salmonella* spp., *Shigella* spp.), *Hymenolepis nana* peték, egysejtűek cystái, *Taenia solium* peték, *Strongyloides* lárvák és vírusok (Hepatitis A-E, HIV).